

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 29.

ANULU XXIV.

Sabiu 11/23 Aprile 1876.

Telegrafulu este Duminec'a si Joi', la fie-care doue septemani cu adau nlu Foisioerei — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditor'a foiei, preafara la s. r. poste cu bar i gat'a prin scrisori francate, adresate cãtra expeditor'a. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

trajelelate pãrti ale Transilvaniei sã pentru provincie diu Monarchia pre anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tie. i streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Insetatele se platescu pentru intãia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Programa

pentru prim'a di a sinodului archidiece-sanu ordinariu din anulu acest'a, adeca pentru Duminec'a Tomei, 11 Aprile 1876.

La 9 ore n. d. m. sãnt'a liturgia in biserica din cetate, cu chiamarea Duchulu sãntu.

La 1/2 12. Deschiderea sinodului in localitãtile seminariului Andreianu; apoi continuative:

Constituirea biroului interimalu; Presentarea credentialelor; Mesuri pentru verificarea deputatiloru, si

Ordinea dilei pentru siedintia prossima.

Sabiu, 9 Aprile 1876.

Mironu Romanul m/p.
Archiepiscopu.

Sa ne intielegemu inainte de a intrã in sinodulu archidiece-sanu gr. or. din Sabiu.

Brasiovu 3/15 Aprile 1876.

Indata dupa seversirea alegerilor de deputati pentru sinodulu archidiece-sanu gr. or. din Sabiu, cetiramu in jurnalele nãstre romanesce raporturi, in care se impartiau deputatii alesi in „consistorialisti-conservativi“ si „liberali-opositionali.“ Raporturile si resp. articuliu privitori la aceste alegeri suntu scrisi intr'unu tonu, incãtu aru putã cine-va sa credã, ca se pregatescu doue tabere, care au sa se combata un'a pe alt'a cã inimice. Asiã se incheia intre altele unu atare raportu cu cuvintele: „intre 35 de deputati alesi numai siepte suntu pronunciati conservativi ai poterei de astadi in consistoriulu archidiece-sanu; 28 suntu mai multu sãu mai putienu pronunciati liberali.

De ore-ce obvinu si numele subscrisiloru intre acesti 35 de deputati alesi, impartiti in „consistorialisti“ si „opositionali,“ ne credemu indreptãti, a face ore-care reflexiuni si a dã din parteno o declaratiune fatia cu acãsta impartire a deputatiloru in doue tabere.

Mai inainte de tãte ne luãmu voia a spune, ca in modulu si chipulu

Cuventu bisericescu,

rostitu de P. Assesoru consist. Zacharia Boiu cã comissariu consistoriale la alegerea de protopresbiteru alu Turdei superioere, in biserica gr. or. din Ded'a la 9 Febr. 1876.

„Luati aminte de voi si de tãta turm'a intru carea Duchulu sãntu v'a pusu pre voi Episcopi, cã sa pasceti biserica lui Dumnedieu, carea o a castigatu cu sãngele seu!“ Fapt. Apos. Capu 20 v. 28.

O di mare, o di insemnata, o di, — vrendu Dumnedieu — de o epoca noua fericitoare pentru tractulu protopresbiterale romãnu ortodocsu alu Turdei superioere serbãmu noi astadi, fratiloru iubiti! O di, in carea vedemu iera si iera aplicata scump'a nãstra constitutiune bisericesca, carea ne dã dreptulu celu mare, de a ne alege prin increderea libera pre pastorii bisericei nãstre. O di, carea ne intrunescã cã pre nisce Frati sinceri si credinciosi, conveniti aici din mari departãri, spre consultare si conlucrare comuna pentru inffiorarea iubitei nãstre bisericei stramosiesci, pentru bi-

cm se scrie despre alegerile la sinodulu archidiece-sanu si despre fitãora fisionomia a acestui'a, nu se face bisericei nãstre nici unu serviciu bunu, nu putienu de siguru nu i se castiga prin acãsta auctoritate si respectu in atara. Nu suntu ore de ajunsu calamitãtile, care ne bantue in multe alte privintie, trebuie cã se aflãmu si in frumãsa nãstra constitutiune bisericesca unu mijlocu de imparechiare intre noi insine?

Noi din parte ne nu potemu sa consentimu nici decum la impartirea sinodului in doue tabere hostile, in „conservativi“ si „liberali“ ci credemu ca intre deputatii sinodali nu pãte sa existe, decãtu divergentie de pareri, ceea ce este numai o urmare a firei omenesci. Din contra tienemu, ca toti deputatii, preotiesci si mirenesci, trebuie se fia deopotriva insufliti de zelu pentru binele si prosperarea bisericei nãstre si ca toti trebuie sa urmarãca unu singuru interesu, interesulu comunu alu bisericei si alu natiunei, si ca fatia cu acest'a trebuie sa dispara ori-ce interesu personalu sãu interesu de partida. Dupa a nãstra credintia, sa apere si sa sustiena autonomiã bisericei nãstre si institutiunile ei salutare si sa le dea desvoltarea cea mai corespunditoare.

Din divergentia de pareri nu urmãdia impartirea sinodului intregu in doue castre. Impregiurãrile, care au avutu locu la ultimele congrese electorale n'au nici o legatura cu sinãdele eparchiale.

Dãca inse s'aru aflã unii, care sa caute, a inregimentã pe deputatii sinodali fia la partida numita „conservativa-consistoriala,“ fia la partida numita „liberala-opositionala,“ subscrisii declara, ca nu voru primã, a fi inrolati in nici unu din aceste castre, precum si le planuescu pãte unii domni din Sabiu.

Subscrisii, fiindu deputati, voru sustienã si voru apãrã dupa convingere tãte propunerile si ideile drepte si emanate din interesu obiectivu pentru binele bisericei, provina acele idei si pareri dela ori-care deputatu. Statutul organicu si spiritulu adevratu alu dispositiuniloru cuprinse in acãst'a ne va conduce pe noi si pe toti

nele iubitului nostru poporu. O di, carea cã o dulce lucire de sãre incaldiesce si inbucura inimile nãstre, vedindu-ve cã ffi ai unei biserice libere autonome, carea cã nici un'a alt'a din patriã nãstra si-a rescumperatu libertatea si autonomiã sea cu sudãrea si sãngele stramosiloru nostri!

Dã, frati iubiti, mari, frumãse, nepretiuibile suntu drepturile, ce ni le dã constitutiunea nãstra bisericesca, si eterna fia memoriã marelui Archipastoriu, carele a fostu plasmuitoriulu ei, carele cã unu Atlante puternicu a purtatu pe umerii sei preste unu patrariu de seculu edificiu bisericei nãstre provinciali, pãna cãndu s'a regulatu, s'a intaritu, s'a consolidatu si a ajunsu la starea lui de astadi.

Dar' pe cãtu suntu de frumãse si de scumpe drepturile nãstre bisericesci, pe atãta de impunãtoare si de sãnta este si datorintia nãstra, a le pretivã, a le practisã in viãtia cu tãta seriozitatea si scumpetatea si a le apãrã contr'a ori-cãroru atacuri din afara ori dinlantru, de susu ori de

membrii sinodului, cari nu voru sa folosãca mandatulu de deputatu pentru interese personale sãu de partide. Credemu, ca e tempulu supremu, cã sa incetãdie ori-ce desbinare in biserica si spre acãsta tienta suntemu convinsi, ca voru lucrã toti deputatii neinteresati si fãra pasiuni. Avemu firma sperantia, ca sinodulu va fi la inaltimea chiamãrei sele si nu va luã fisionomiã, ce i o prevestescu unii. Tãte cestiunile se voru deslegã, credemu, in deplina armonia, conlucrandu toti deputatii cu zelu si desinteresare la resolvirea loru.

Astfelu sinodulu va dobandã rezultatele cele mai imbucurãtoare pe terenulu bisericescu, scolasticu si economicu. Acãst'a o sperãmu cu atãtu mai vertosu, cãci scimu, ca avemu in fruntea sinodului pe Escelentia Sea Parintele Archiepiscopu si Metropolitu Mironu, a cãruã tactu intieptu in conducere este cunoscutu si despre care avemu convingere, ca nu cunãscã in biserica decãtu ffi zelosi pentru binele bisericei.

Acestea fiindu credintiele nãstre facemu apelu fratiescu la concordia si buna intielegere intre toti deputatii sinodului nostru archidiece-sanu.

Ioanu Petricu,
protopopu.
Diamandi Manole,
I. Mesiot'a,
St. Iosifu,
Ios. Puscariu,
Octavianu Sorescu,
Bartol. Baiulescu,

Revista politica.

In ceea ce privescã negociãrile intre ministerele de dincãci si de dincolo de Lait'a inca nu avemu nimic'a pozitivu. Se vorbesce de unu provisoriu de unu anu pre lãnga pasttrarea celoru pactate la anulu 1867.

Ministerele de interne si de justitia au pusu in lucrare reducerea tribunaleloru, de care amintiseramu si noi cu alta ocaziune. Numerulu celoru reduse este preste totu 23 de tribunale, intre cari celu dela Aiudu, dela Mediasiu si dela Sighisior'a.

Din tierile resculate in sudostulu

josu, pe fatia ori pe subt ascunsu. Cãci si drepturile acestea, cã ori-cari altele, cu greu, cu osteneã, cu anevointia se castiga, dar' fãrte usioru se periclitãza si se perdu. De aceea, precum poporulu celu alesu alu lui Dumnedieu din legea vechia, dupa reintãrcere din robia Vavilonulu cu o mãna lucrã la zidurile Ierusalimulu seu celu iubitu, ear' cu ceeaalta se apãrã de atacurile inimiciloru sei, asiã este si datorintia nãstra a celoru esiti din nãpte la lumina si din sclavia la libertate, cã desvoltandu viãtia nãstra spirituala in luminã Evangeliei, totdeodata se sustienemu si se apãrãmu pretiosã nãstra constitutiune bisericesca, zidulu celu potericu, ce ingradesce acãsta viãtia impreuna cu bunurile ei cele mai inalte.

Unulu din aceste frumãse drepturi voimu, cu ajutoriulu acelu Preinaltu, sa exercitãmu noi astadi, frati iubiti si onorati! Ne preparãmu adeca, a chiamã in fruntea acestui vechiu si venerabilu protopresbiteratu pre barbatulu acãla, cãruã prin alegere libera, purcãsa din

Europei vinu pre fia-care di sciri mai grave si din care se vede ca de pacificatiune nici vorba numai pãte fi. Din contra nu se scie diu'a si òr'a cãndu Serbiã si Muntenegru voru intrã in actiune contr'a Turciei.

In Romaniã s'a constituitu ministeriulu in moilulu urmatoriu: Florescu min. de interne si resbelu, gen. Tell de finance, Vioreanu de justitia, Cornea de esterne, Orescu de culte si instructiune, gen. Gherghel de afacerile publice.

Viitoriulu principatoru dela Dunare.

(Din „Grenzboten“, anulu 1857 — alu doilea patrariu de anu.)

(Fine.)

Dãca asteptãmu in genere si ne tememu de o deciderã prin fortia a cestiunei orientali, atunci e intru interesulu tuturoru sa se cugete inca inainte si sa prepare o resolvãre pacifica. In pace inse cãrã cea mare se va aplanã numai asiã, dãca nici unu dintre cele patru staturi mari nu i se va dã o parte considerabile din ereditatea europãna. Acãst'a se pãte impedecã, dãca inainte de distrugerea Turciei vomu intrebuintia elementele ce se afla in provincie ei spre formatiuni nãu de staturi. Inceputuri pentru atari formatiuni de statu esista dejã. Abstragendu principatele dunarene, cari trebuie mai intãiu desfacute de complecsulu tieriloru reu impreunate, s'a emancipatu dejã inainte cu 30 ani in regatulu Greciei teritoriu turcescu. Esistintia acesteia inse a prosperatu pãna acum putienu, in parte pentrucã teritoriulu (seu) i s'a mesuratu intr'unu modu prea avaru. Dãca Greciã se va largi asiã precum se dice ca a pretinsu regele Leopold, cãndu i s'a oferitu corãna grecãca, pãna la sinulu de mare Contesia si pãna la Carasu, ba si mai departe pãna la Emu si Siardagu, fruntariile naturali spre nordu contr'a elementulu serbescu, atunci se formãza unu imperiu grecescu nu destulu de mare pentru a deveni periculosu Europei, si totusi destulu de forte pentru a face o politica a sea propria, ier' nu un'a rusãca.

Din contra in nordu dela Sav'a

convingere morala, sa i dãm u cãrm'a si conduce rea lui pe viãtia.

Binele sãu reulu, fericirea sãu nefericirea, progresarea sãu stagnarea sãu chiaru regresarea unei societãti, fia de ori-ce natura, se atribue cu deosebire — si cu totu dreptulu — celoru ce stau in fruntea ei, capiloru, conducatoriloru ei. Dar' nu mai putienu, decãtu asupr'a capulu insusi, cade responsabilitatea acãst'a asupr'a celoru ce suntu investiti cu dreptulu alegerei acestui capu.

De aceea, fiindca noi credemu si marturisimu cu psalmistulu, ca: „faciã pãciãrele nãstre si luminã cãrãriloru nãstre este legea lui Ddiu.“ (Psalmu 118 v. 105), unde airea sa cautãmu luminarea sufletelor nãstre pentru acestu actu momentosu, decãtu in cuventulu lui Ddiu celu deapurare adevratu, deapurare sãntu? Si acãla eata ne spune si cu privire la diu'a de astadi prin rostulu marelui Apostolu Pavelu, ca pre mai marii bisericei i pune Duchulu sãntu, ca acãla suntu pastori ai bisericei lui

alba si dela Dunare spre média di poporul serbesc si-a eluptatu in stravechi'a sea patria o esistenza politica si inceputurile unui statu s'au consolidatu acolo in butulu machinamintelor turcesci si rusesci intr'unu modu nu de despretiuitu. Ori-cátu de rudimentare aru fi stările de acolo, între tóte sementiele slave poporul serbesc e celu mai cu putere si mai capabilu de o desvoltare cá statu. Panslavismulu invetiatoru boemic nu erá togm'a intieptu si fu periculosu numai in gur'a agentiloru rusesci dara pentru serbi elu a devenitu unu medilocu indreptatitu si de totu practic, pentru a desteptá in provinciele turcesci dela nordu sentiementulu unitáti. Turci'a de nordu intréga se tiene de slavii de sudu, de acesti'a se tienu bosniacii, de-si in numeru mai mare mahomedani, montenegriini, si bulgarii vorbescu totu acel'a-si dialectu, au acelési datini, cantece si moravuri, si considerandu-i preste totu aceesi constitutiune comunale libera din vechime. Dela muntii de Catarro si Adri'a pâna la Dobrudja si marea négra s'a desvoltatu nu fara putere dela rescól'a serbéscu din ultimele decenie incóce sentiementulu de natiunalitate comuna si ori-cátu de aventurose au fostu bandele voluntare, pre cari le duse generalulu serbescu Stucaianin preste Sav'a alba in anulu 1848 intr'ajutoriu austriaciloru si ori-cátu de nepericulosi fura begii bosniaci, cari togm'a pre atunci intrara calaresce cu turbanu si ciubucu lungu in curtea banului, mai tardiu in Croati'a Ielacii, pentru a oferí principelui inruditu servitiile loru contr'a vechiloru dusmani ai poporului loru, contra unguriloru, totusi atari miscári de sentiu natiunalu comunu sautu de apretiuitu togm'a pentru ca au crescutu pre unu terenu, pre cari lu considerau politicesce mortu pe seculi inainte. Unu imperiu serbescu dela Dunare pâna la balcanulu mare aru avé afara de natiunalitate o basa fórte reale in natura compacta si in unitatea terenului.

Si asiá Turci'a, eschidiendu-se principatele dela Dunare, s'aru divisá in trei pârti, tiér'a slaviloru de sudu, o Grecia marita si statulu Constantinopolu cu vechile provincii turcesci, celu din urma unu terenu, care ori-cum i se va destiná viitoriulu, aru remané despartitu prin bariere geografice si

Christosu, ca li se cuvine a luá aminte de sine si de tóta turm'a preste carea suntu pusi, cá sa pasca biserice'a lui Ddieu. Dá, fratiloru p a s t o r i, ni se cade nóue preotiloru sa scimu pastori in celu mai nobilu intielesu alu cuventului. Cáci mare este respunderea nóstra inaintea lui Ddieu pentru purtarea oficiului nostru, si grele suntu datoritiile, ce ni le impune chiamarea nóstra; ba cu atât'a mai mari si mai grele, cu câtu este mai inalta trépt'a ierarchica, la carea suntemu chiamati prin darulu lui Ddieu, si cá câtu este mai mare turm'a cuventatóre, ce se incredintiéza pastorii nóstre.

Dati-mi voia dar', cá cu acésta solemná ocasiune, cându cu mare bucuria sufletésca me vedu incungiu ratu de onorabil'a preotire si de iubitu poporu credinciosu alu acestui tinentu, se amintescu in câte-va cuvinte de datoritiile presbiterali in generalu, ear' in specialu de cele protopresbiterali, sa amintescu de insusirile, ce se receru dela unu pastoriu alu bisericeii crestinesci.

Ceea ce face adeverat'a valóre a omului in lume, ceea ce imprina pe fruntea lui semnulu asemenárei lui Ddieu, este c o n v i n g e r e a s i v i é t i a l u i — cáci eu aceste dóue nici cându nu le despartu! — r e l i g i ó s a - m o r a l a. „Eu sum sântu, si voi sa fiti sânti;“ diceá Domnulu inca in legea vechia poporului seu; si totu acést'a ne invétia si acelu

natiunalitate atátu de Austri'a cátu si de Russi'a.

De-si unu astfelu de planu de impartire a ereditátiilor orientali, indigatatu atátu de fugitivu, nu pretinde vre-o incredere mare, totusi o resólvere corespundietóre nu e imposibile, ba nu e nici neprobabila, pre cátu tempu Franci'a póte sa urmarésca politic'a sea européna cu asemenea moderatiune. Ea permite o distrugere cu inctulu si relativu pacifica a Turciei si lasa libere inca in Egiptu si Asi'a atátu pentru Franci'a cátu si pentru Angli'a si Russi'a masse de tieri mari si insemnate. Perirea cu inctulu a Turciei se va sentí mai întâu in provinciele locuite de slavii serbesci si de greci, si fundarea unui statu român u aru trebú consideratu de primulu impulsu spre atari desvoltári.

Ce positiune va trebú sa ia Prussi'a in cestiunea acést'a mare? Proportiunea de putere in staturile europene se schimba de vre-o câte-va diecenie incóce intr'unu modu fatalu pentru Prussi'a. Nu schimbári esentiali de teritorie, ci cultura ce se desvólta puternicu in tóte staturile cá printr'o emulatiune dá staturiloru de o estindere mai mare si cu o poporatiune mai tare o preponderantia totu mai forte. Ce erá posibilu pre tempulu lui Friedericu celu mare, e imposibilu pentru Prussi'a de astadi. Elu putú sustiené inca lupt'a contr'a a trei vecini mari ai sei intr'unulu si acel'a-si tempu. Prussi'a actuala pre lángea cea mai mare incordare a puteriloru sele nu mai e capabila sa sustiena lupta cu unulu. Cátra Franci'a cátu si cátra Austri'a puterea sea belica e cá trei cátra cinci si deosebirea in inteligintia, cultura si patriotismu nu e (?) delocu asiá mare cátu sa aplice deplinu acést'a disproporitiune. Pre cátu tempu Austri'a se purtá fatia cu Germani'a mai multu defensivu decátu agítandu, prussienii puteau sa speredze ca voru impreuná pre calea páci printr'o cotoptire cu inctulu a intereseloru puterea celei-lalte Germanie cu Prussi'a. Dela devingerea Ungariei Austri'a a reapucatu vechi'a politica habsburgica si ori-cum s'aru ascunde acestu faptu, rivalulu celu mai consequent, neobositu si periculosu alu Prussiei este Austri'a actuala.

Acestu complexu mare si com-

unicu, carele s'a pogoritu din ceriu, cându dice: „Fi-ti deserversiti, precum si tatalu vostru celu din ceriuri deserversitu este!“ Acésta convingere dar', si acésta viétia o cere sânt'a nóstra religiune dela toti crestini, dar' cu deosebire dela cei ce stau in fruntea bisericeii cá pastori si invetiatori. Intréga viét'a acelor'a, déca e sa se apropia baram de idealulu evangelicu, trebe sa fia o icóna viua adevérata a convingereii loru interne, sa fia unu resunetu credinciosu alu sentiementelor loru, unu tipu genuinu alu prototipului, ce-lu pórtá in inimile loru. Convingere sa fia in consonantia cea mai perfecta, se fia cele trei tonuri, cari diferite dupa natura loru, totusi dau numai unu acord u alu armoniei ddieesce, ce locuiesce in omu si striga cátra tatalu cerescu: Avv'a Parinte! Credinti'a lui intru biserice'a sea sa fia neclintita, alipirea lui de superioritatile ei nemaculata si mai pre susu de ori-ce indoiéla. Adevérulu sa fia sântu si neviolabile, cáci elu este lumin'a sufletului. Dreptatea sa o aiba de norma tuturoru faptelor sele, cáci prin dreptate se sustiene ordinea morala a lumii, si unde decade dreptatea, acolo se surpa familiile, tierile, si imperiele. Trezvia si cumpetulu lui trebe sa dovedésca, ca elu este domnu preste patimele si poftele sele, ca nu invinge intr'ensulu partea cea mai rea pre cea mai buna. Nelacomia lui la averi desierte treatóre,

factu de tieri ofere astadi spectacolulu celei mai iuti si radicale strafomári intr'unu statu modernu de oficiali.

Intr'unu modu cu adevératu grandiosu guvernulu incórdá puterile pâna la estremu, pentru de a sporí in intru productiunea si veniturile, iér in afara influintia statului. Cumca acést'a se intempla totu-déun'a in modulu adevératu, despre acést'a ne putemu indoi, la totu casulu activitatea acést'a a avutu efectulu, de a radica in modu veementu sentulu de sine si voi'a de intreprinderi si a suditoru si a dá Austriei in presentu o positiune, care inspira celorlalte state din Europ'a neincredere contr'a planuriloru nóue de estindere a statului imperialu. Ce e dreptu puterea interna a Austriei nu corespunde deplinu pretensiuniloru sele politice. Statulu e ingreunatu cu datorii, puterea de contributiune — celu putienu in cetáti — e incordata pâna la estremu, sciintia si cultura nu se afla nici chiaru la partea germana, care are acum chiamarea de a domni si a germanisá sementiele straine, in modu de ajunsu pentru acést'a missiune, si dela concordatu incóce reformatorii statului au perditu si prospectulu de a imbunatatí instructiunea si educatiunea altmintrea decátu in partea formale si tehnica. Pâna acum puterea elementului germanu inca nu e de ajunsu pentru a supune Austriei spiritualminté tierile estinse slave si unguresci. Galiti'a jace 10 ani dela insurectiunea din 1846 intr'unu somnu de mórte si ori cátu de tare lauda austriacii progresulu Ungariei suprimate, totusi voru trebú sa tréca si acolo multi ani, pâna ce tiér'a cea mare cu tóte drumurile de feru si urcarea pretiuriloru de bunuri la o stare de cultura, la care se ia parte sementiele incesi prin munca si cu bucuria. Déca e vre-unu statu apoi Austri'a e avisata la o linisce si pace indelungata, inarmári belice, cari suntu mai multu decátu demonstratiuni simple, amerintia tiér'a cu cele mai mari pericole. Intre astfelu de impregiurári politic'a pofitóre de cuceriri nu are delocu indreptatirea cea mai buna. Dara cumca Austri'a e acum si in Germani'a partea pofitóre de cuceriri, acést'a o au simtitu dejá Slesvig-Holstein si reuniunea vamale.

Si pres'a neaustriaca a vestitu, ca ocupatiunea gureloru Dunarei prin

necoruptiunea si necoruptibilitatea lui se convinga pre fia-care crestinu, ca póte alergá la densulu in tóte necasurile sele cá la unu parinte, carele pre toti fiii sei i iubesc, i invétia, i mangaiá, i indrépta, i imbarbatéza, dupa cum cere starea si impregiurárele fia-cáruia. Dar' mai pre susu de de tóte sa fia i u b i r e a lui, carea de 70 de ori câte 7 iérta celoru gresiti; carea nu se mania, nu pismuiesce, nu se trufesce, nu cauta ale sele, nu se bucura de nedreptate, ci se bucura de adevér, — carea dupa cuventulu Apostolului este plinirea legei, si dupa invetiatur'a Domnulu fundamentulu, ba inceputulu si sferitul a tóta legea, a tuturoru Proróclorú. Ear' cá sa póta fi capabile de tóte acestea, se recere neaperatu, cá elu sa iubésca rogaciunea, vorbirea cu Ddieu, delectarea sufletului, — rugaciunea, arm'a cea mai poterica a preotulu contr'a tuturoru ispitelorú dinlauntru si din afara, — rugaciunea, luminarea sufletului si chei'a imperatiei lui Ddieu.

Inse de-si institutiune cu totulu ddieesca, totusi biserice'a, cá si insusi omulu, ce o compune, — are si o parte lumésca, o parte esterióra; ea pentru de a ajunge la scopurile sele cele mai pre susu de lume, are lipsa si de mijlóce si fortie esterióre. Nu ca dór' prin aceste fortie a-si intielege sibi'a si foculu pentru latirea Evangeliiei — departe se fia dela noi asemenea supositiuni! — ci biserice'a are lipsa de mijlócele cele drepte si

Austri'a trebuie sa aiba si pentru Germani'a celu mai mare avantaju, (?) va dá comerçulu germánu unu aventu nou, va intinde dominiunea vietiei germáne pâna la marea négra etc. Va fi bine sa ne chiarificámu despre valóreá interna a acestorú afirmatiuni. De se promovéza comerçulu staturiloru reuniunei vamali in modu esentialu, déca se va fundá in Bucuresci o banca nóua de capitalisti din Viena si nu din Hamburg si de e mai avantajosu, déca speditori si firme austriace dau marfurile din tergulu de Lipsce'a la posesorii románi séu casse nemtíesci, cari — si punu in Iassi séu Bucuresci comanditiu lorú, — despre acést'a sa judece comerciantii. Dar cumca in principatele dela Dunare unu principe suveranu din casa germana va trebú sa faca mai multu pentru a asigurá in tiér'a sea germaniloru o parte in comerçulu spiritualu si materialu decátu póte sa faca Austri'a intru interesulu seu propriu, se póte presupune fara vre-o ingrigire.

S'a si afirmatu ce e dreptu, ca e spre avantaju Prussiei sa ajute pre Austri'a cá sa vina in posesiunea principatelorú, pentru ca acuirarea acestor'a aru abate politic'a imperiala dela Germani'a si o va întórcé spre acelu teritriu, pre care e de a se resolví viitoriulu si missiunea cea mai inalta a Austriei. Cine vorbesce seriosu astfelu, acéla se asemána unui omu, care arunca blane de lemnu in flacarile amerintietóre, pentru a retiené incendiulu dela cas'a sea. O spórire cu mai bine de trei milióne ómeni si mai multu de 1600 miluri cuadrade de celu mai fertilu pamentu in Europ'a intr'o situatiune, care da proprietariulu forte bas'a la óri ce operatiune contr'a peninsulei turcesci, nu face pre nice unu statu in producerea si in pretensiunile sele mai slabu. Ea numai aru adauge dorintia Austriei de a-si asigurá in germani'a medilócele spre conservarea unei posesiuni atátu de pretióse, putere de munca si inteligentia germana, capitalu germánu si — sánge germánu.

Cumca Prussi'a in interesulu seu si alu Germaniei si la totu casulu si in interesulu Austriei nu va puté sa concéda nici cându, cá principatele sa devina teritriu rusescu séu apa-

oneste materiali si intielesuali ale tuturoru fiiloru sei, si cu deosebire ale pastoriloru si invetiatoriloru sei. Cáci numai prin aceste mijlóce si fortie se póte cunósce si dominá natura, numai prin aceste se póte conduce spre cele bune si folositóre inim'a omenésca. Cu alte cuvinte, dela pastorii si invetiatorii bisericeii se cere sciintia, se cere cultura superióra. „Voi sunteti sarea pamentului!“ — dice Christosu invetiaceiloru sei; dar totu deodata i invétia: „Voi sunteti lumin'a lumii! Dá, lumin'a lumii! Prin sarea pamentului intielege credinti'a lorú, viétia lorú intru Ddieu, prin carea ei se pazésca lumea de stricaciunea si putrejunea morala; iér prin lumin'a lumii intielege invetiatur'a, sciintia. Si totu in intielesulu acést'a provóca pre carturarii evreesci: Ispititi scripturile! — adeca cercetati, invetiati!

Pentruca déca credinti'a o amu numitu valóreá interna, ca se dicu asiá, tacuta a omului, apoi sciintia este lumin'a, si prin lumina puterea lui! Dá, frati iubiti, pe cátu e de mare sciintia omului, pe atât'a e de mare si puterea lui! Pentru aceea se cuvine, cá pastorii si invetiatorii bisericeii se aiba cunoscintie si sciintie cátu mai multe, cátu mai adenci, si inca nu numai asup'a s. scripturi, a scrieriloru ss. parinti si a invetiaturiloru teologice, ci si asup'a lucruriloru din afara. A cunósce istoria tempuriloru trecute, este a fi aflatu isvorulu celu

nagiulu unui principe rusescu, nu e de lipsa sa mai espunemu aici.

Din contra alegerea unui principe dintr'o casa de principii germani mai mica, a cărui personalitate destoinica aru desteptă incredere, cărui'a nu i-aru lipsi aplausulu Franciei si contr'a cărui Angli'a nu aru avé sa protesteze, asecura elementulu germanu togm'a atat'a influentia, de catu are trebuintia la gurile Dunarei. O astfelu de alegere aru formá primul pasu pentru o rezolvare cu incetulu, a cestiunei orientali, ea aru dá diplomatiei austriace invetiatur'a, ca nu póte face pretensiunea de a vedé favorinduse interesele proprie prin alti, pre catu tempu ea insasi nu e rezoluta a respectá interesele vitali ale veciniloru sei. Unu atare arangiamentu totusi la casulu, deca statulu románu nou creatu nu s'aru aretá durabilu, aru lasá deschisa eventualitatea, de a dá odinóra principatulu preste gurile Dunarei la Austri'a, respectându-se tóte interesele fiului de principe germanu, care va avé sa tréca acolo prin scól'a sea orientale.

In situatiunea actuala e atátu interesulu Austriei de a impedeá unirea principatelor sub unu principe suveranu ereditaru din casa germana catu e pre de alta parte avantajulu celu mai mare pentru Prussi'a si datorintia de a nesú spre unirea acest'a cu tóte fortiele.

Proiectu

de regulamentu pentru scólele poporale si normale gr. or. din arhidieceasa (elaboratu in urm'a concludului sinodului arhidieceasanu din 16 Aprilé 1875. Nr. 55.)

(Urmare.)

Anulu alu IV.

Obiectele de intuitiune in anulu acest'a nu au sa se mai propuna dupa modulu aretatu pana aci; ele se voru tratá acum in modu sistematicu alaturea cu celelalte obiecte de invetiamentu. Prin urmare limb'a materna de aci incolo se va invetiá dupa urmatórele puncte:

- Cetirea.
- Scrierea.
- Deprinderi gramaticali, ortografice si stilistice.
- Cetirea. In anulu acest'a elevii se voru deprinde si mai multu a ceti frumosu si cu intielesu. Mai departe

siguru alu cunóscerei presintelui, si acest'a iera calea cea mai buna pentru prevederea si pre ingrigirea venitorului. Asemenea este o datorintia nedispensabila a presbiteriloru, si cu atat'a mai multu a protopresbiteriloru cá cetatien ai statului, de a cunóscé legile si institutiunile acestui'a, precum si limbile acelea, de cari este conditionata intielegerea reciproca si conlucrarea comuna in staturi poliglote, (cu multe limbi) precum e alu nostru. Despre sciintiele naturei, despre cunoscintia pamentului si a locuitoriloru lui, despre adencimile filosofiei si altele nu voiu vorbi, cáci a-si trece preste limitele acestui cuventu, dar cuprindendu totulu in putiene cuvinte, voiu dice, ca presbiterulu, si si mai multu protopresbiterulu, se cade se fia barbatu nu numai alu credintiei, ci si alu sciintiei!

In fine, cá credintia si sciintia presbiterului se nu remana unu talantu ingropatu in pamentu, ci se lue-re si se rodéscu, ele trebuie se fia insotite si intraripate de vointia. Credintia fara sciintia remane o comóra fórte scumpa, adevratu, inse ascunsa si nelucratore; sciintia fara credintia degeneréza in materialismu si egoismu; si ierasi ambele fara vointia, fara ienergia remanu lipsite de influentia acea inaltatóre si nobilitóre, carea conditionéza progresulu omenimei.

in anulu acest'a cetirea se aiba in vedere de a inmúlti cunoscintiele reali si limbistice ale eleviloru. Spre deprinderea si fortificarea memoriei se voru memorisá bucati mai grele in prosa si in versiuri.

b) Scrierea. Decopiarea libera a unoru capitule din cartea de cetire cu respectu la caligrafia.

c) Deprinderi gramaticali, ortografice si stilistice.

Repetirea celoru petrecute in an. precedentu. — Propositiunea simpla si amplificata. — Determinarea mai de aprópe a subiectului. — Substantivulu cá subiectu si cá atributu. — Declinarea substantivului. — Substantivele concrete si abstracte. — Adiectivulu cá atributu. — Comparatiunea substantivelu celoru trei graduri. — Pronumele posesive si demonstrative cá attribute la subiectu. — Determinari mai de aprópe ale predicatului. — Substantivulu cá predicatu; repetirea celoru dise despre substantivu. — Adiectivulu cá predicatu si repetirea celoru dise despre adiectivu.

Verbulu cá predicatu. Repetirea celoru luate in anulu precedentu despre verbu. Formarea tempuriloru secundare. Distingerea verbeloru in 4 conjupatiuni. — Modulu verbului. — Complimirile verbului, adeca cele de modu, de locu, de tempu si de cauza. Verbele transitive si netransitive. Obiectulu.

Deprinderi asupr'a derivatiunei cuvintelor.

Pentru deprinderi ortografice si stilistice, pre lánge exercitiile aratate in anulu precedentu, mai potu servi si estrageri in sumariu din bucati cetite in cartea de lectura. — Stramutarea unoru versiuri in prosa. Descrieri mai scurte despre feliurite obiecte, cá lucrári in scóla si acasa. — Tóte acestea se voru face cu deosebitu respectu la ortografia si la stilu.

Anulu V si VI.

a.) Cetirea. In anii acesti'a cetirea trebuie se fia fluenta, corecta si sigura; ea trebuie sa alimenteze spiritulu cu totu feliulu de cunoscintie, se stimuleze pre elevi a se ocupá si acasa cu cetirea in órele libere. In acesti doi ani elevii astfelu au sa se perfectioneze in cetire, incátu se intielega cu cea mai mare usurintia si se reprodusa fara nici o dificultate materialulu cetitu.

De aceea prelánge credintia si sciintia ceremu inea dela pastorii si mai marii bisericeii vointia si energia. Devotatu chiamarei tale, — dicemu preotulu pe temeulu testului nostru, — tu presbiter ai se conduci turm'a cea pretiósá, ce ti s'a incredintiatu, cu tóta luarea aminte. Ai se priveghezi, cá nu cum-va in absentia ta séu din caus'a negligintiei si somnrosiei tale se ti-o atace, risipésca si nimicéscu lupii, ce o urmurescu la totu pasulu. Ai se ingrigesci, ca se o máni la locuri cu pasiune sanatósa si cu apa curata, adeca se o nutrescu cu cuventulu lui Ddieu celu adevratu, si limpede si cu ss. taine cele facatóre de vietia. Ai se o pazesci de venturi contrarie, de ostenéla pré mare, dar si de odichna preste mesura, de bóle consumatóre si de tóte influentiele cele stricacióse. Ai se fia cu luare aminte, cá turm'a se créscu, se sporéscu, se dea folosulu seu, dar se o exploatezi si spre folosulu ei si alu altor'a, uu numai spre alu teu, — se o pasci si pre dens'a, nu numai pre tine. Ai se pasiesci in fruntea ei, se nu fugi, nici sa te ascundi cându vedi pericolulu; ci se intempini ori ce atacuri, ce vinu asupr'a ei, si asemenea pastorului celu bunu din Evangelia, se fia gat'a a dá vietia ta pentru dens'a. Dar mai pre susu de tóte se nu uití, ca turm'a acest'a nu este o turm'a vila (eftina) pamentéscu, ci este turm'a cea scumpa a credinciosiloru, ce o a adunatu pastorulu

b.) Scrierea. Scrierea se va continuá in modulu aretatu la anulu precedentu.

c.) Deprinderi gramaticali, ortografice si stilistice.

Repetirea celoru din anulu precedentu. Propositiunea compusa. — Diferenti'a intre propositiunile principali si secundare. — Propositiunea contrasa. — Raportulu propositiuniloru intre sine. — Compunerea prin coordinatiune si subordinatiune. Diferitele propositiuni secundare subordonate. Esemple de perióde.

Din etimologia se voru luá tóte partile vorbirei si sub tóte raporturile: iera derivatiunea cuvintelor se va tractá mai pre largu si in modu mai sistematicu.

Tóte exercitiile gramaticali se voru ilustrá prin numeróse esemple; ausiliarulu loru celu puternicu va fia in analisa gramaticala, atátu formala, cátu si sintactica, ce se va face asupr'a bucatiloru cetite in cartea de lectura.

Exercitiile ortografice si stilistice inea se voru face mai pre largu si mai cu temeiu decátu in anii precedenti. — Scurte naratiuni de cuprinsu istoricu si de scrieri din istoria naturala. — Descrierea locului natalu si a tienutului de prin pregiuru. Correspondentia: epistole, cuitantie, obligatiuni etc. dupa impregiurările locali. In acesti doi ani din urma elevii au se-si cástige nu numai corectitate in stilu si ortografia, daru si facilitate in concepte de diferitu cuprinsu.

§ 88. Limb'a straina.

In scólele cu trei séu mai multi invetiatori pre lánge limb'a materna se va invetiá si o limba streina, care dupa imregiurările locali va fia ori cea germana, ori cea magiara. Limb'a streina se va invetiá numai dela anulu alu treilea incolo si anume:

Invetiatoriulu va incepe cu cetirea si scrierea luate impreuna. Cátra finitulu anului trece apoi la traducerea propositiuniloru simple din limb'a streina in cea romána si vice-versá; cu ocaziunea traducerei elevii se familiariséza si cu unele notiuni gramaticali, precum suntu: substantivu, articulu si declinarea acestor'a; iera unde se va invetiá limb'a germana, acolo se va luá si conjugarea verbului ausiliaru Sein in tempurile principali.

In anii urmatori invetiatoriulu va inaintá gradatu la invetiarea limbii

pastoriloru prin sângele seu celu nepretiuitu si ddieescu. Si fiinduca tóte silintiele tale intru bun'a pastorire a turmei voru fia desierte deca nu te vei grigi si de tiner'a ei succrescentia, pentru aceea ai se fia cu tóta luarea aminte la mielusieii cei fragedi ai primaveriei; cáci ori-ce recéla, ori-ce ventu contrariu, ori-ce lipsa de nutritu pe ei ajunge si i strica mai curendu; ier' deca voru peri mieii sei, unde-ti este! o pastoriuile, turma?! De aceea si Christosu nu dice lui Petru numai simplu: Pasce oile mele! ci aretandu insemnatatea cea mare a ingrigirii pentru venitorulu turmei, adauge anumitu: Pasce mielusieii mei! Astfelu si noi, pastorii bisericelor, se nu uitámu nici pre unu minutu de mielusieii turmeloru noastre. Turm'a nóstra este biserica, ier' mielusieii scóla. Dá, frati iubiti, scóla! si de a-si poté dá cuventulu meu tari'a unei trambitie de arama, cu aceea a-si strigá de pe tóte mágurile prin tóte válile locuite de poporulu nostru credinciosu: scóla, scóla! Ce a fostu caus'a, de poporulu nostru se a potutu eadá dela o marire stramosiéscu atátu de inalta la o adencime atátu de mare? si ce-i trebuesce, cá elu se recupepe loculu de onóre in aliantia popóreloru vii si cu venitoriu? scóla, lumina. De acea se cuvine, cá in ingrigirea pentru binele poporulu nostru, — pentru bun'a pastorire a turmei — se nu perdemu din vedere scóla, — ba cá pastorirea

streine, introducendu pre elevi totu mai multu in cunóscerea gramaticiei formare si sintactice a limbii. Gramatic'a limbii streine trebuie invetiata pre bas'a limbii materne si in asemănare cu acest'a din urma. Prin dese exercitii de traduceri dintr'o limba in cealalta elevii voru pási in positiune de a-si procurá o copia cátu mai mare de vorbe din limb'a streina. In multe privintie invetiatoriulu póte se urmeze si la predarea limbii streine metodulu urmatu la invetiarea limbii materne.

§ 89. Computulu si Geometria.

Alaturea cu religiunea si cu limb'a materna, computulu si geometria au se formeze unu obiectu de invetiamentu principalu in scólele poporale. Invetiatur'a matematice nu numai ca ajuta in modu deosebitu desvoltarea facultátiloru spirituali in elevi, daru ea e de neaparata trebuintia poporulu in vietia. De aceea computulu, adeca aritmetic'a, si partile principali din geometria, se voru invetiá in tóte clasele scólei poporale; metodulu la invetiarea loru va fia, dupa cátu se póte, celu intuitivu. Invetiatoriulu la propunerea aritmetice si a geometriei se nu pérda nici odata din vedere scopurile practice din vietia si impregiurările locali; acestor'a sa se conformeze elu in alegerea exercitiiloru si a esempleloru. Mai departe se póte de grija, cá materialulu se fia totudéun'a acomodat cu gradulu de inteligentia alu eleviloru; totudéun'a se purcéda dela cunoscutu la necunoscutu, astfelu, incátu bas'a, pentru instrutiunea ulterióra se o formeze pururea materialulu dejá percursu.

Anulu I.

a.) Computulu. In anulu acest'a computulu se va propune numai cu numerii intregi pana la 20. Invetiatoriulu va familiarisá pre elevi mai intai cu numerulu 1. cá numeru fundamentalu, apoi va trece la numerulu 2. Ajungendu la numerulu 2, invetiatoriulu incepe a face cu acesti doi numeri numiti si nenumiti in minte tóte operatiunile posibile, precum: $1+1=2$, $2-1=1$; $2 \times 1=2$. Astfelu va procede pana la numerulu 20, oprindu-se la fia-care numeru spre a face tóte operatiunile cuvenite si totu feliulu de exercitii practice si teoretice. Invetiatoriulu nu va trece dela unu numeru la altulu, pana nu se va con-

bisericeii se o incepemu dela pastorirea scólei! Si fiinduca acésta nobila semanatura nu da secerisulu seu la momentu, ci numai tardiu, ba uneori fórte tardiu, si fiinduca multe impregiurări contrarie impedeá crescerea si cócerea fructelor ei, tocmai pentru aceea ceremu dela pastorii bisericiei nóstre pre terenulu strinsu bisericescu, pe celu administrativu, pe celu giudicialu, pe celu fundatiunale, dar cu deosebire pe celu scolasticu vointia tare si rezoluta, energia neegoistica, curata cá aurulu, firma cá diamantulu, cá inceptandu dela prim'a etate a copilariei pana la etatea celoru mai adenci betranetie ale credinciosiloru loru ei se pastoréscu bine biseric'a lui Ddieu.

Ier' dupa tóte acestea, in cari cá unoru alegatori seriosi si consciintiosi amu cercatu a ve dá o directiva credinciosá fatia de actulu celu mare, la care pasimu, ce ne mai remane, frati iubiti? Ne remane, se radicámu mánilé si inimile nóstre la ceru, si sa ne rogámu asemenea protoparintiloru nostri in Christosu, primiloru crestini, dela Ierusalimu la alegerea unui Apostolu: (fapt. apost. cap. 1, v. 24 si 25.) „Tu Dómne, cel'a ce scii inimile tuturoru, aréta-ne pre barbatulu, pre care l'ai alesu, spre a luá sórtea acestui oficiu, a acesteii apostolii in sánta biseric'a Ta.“ Aminu!

vinge ca elevii sunt în stare a cunoște bine numărul, despre care va fi vorba, și a face cu el fără nici o greutate cele 4 operațiuni. Totu odată se voru deprinde elevii scrie fia care numeru, la locul și la rândul seu.

Anuul 2.

Repetirea celor din anulu precedent și continuarea cu ceilalți numeri întregi până la 100 după modul arătat mai sus. Tote problemele se voru rezolvă mai întâi în minte, apoi pre tabela. Exemple se voru luă totu deun'ă din sfer'a vietiei practice și cu deosebita privire la impregiurările locali.

Anulu alu 3. Repetirea celor din anii precedenti și continuarea până la 1000, totu după metoda cunoscutu. Problemele, pre câtu va fi posibilu, ierăsi se voru rezolvă mai întâi în minte, apoi pre tabela. Cunoșcerea celor usitate mesuri din patria; rezolvirea și reducerea lor. Dese exercitii practice cu numeri de o numire în minte și pre tabela.

Anulu 4. — Repetirea din anii trecuti și continuarea până la dieci de mii. — Elevii se voru deprinde mai cu temei la scrierea numerilor după sistemulu decadicu, dându-se fia-cărei cifre valorea după locul ce ocupa. — Cele 4 operațiuni cu numeri de mai multe numiri. — Continuare cu cunoșcerea mesurilor și monedelor usitate în patria. — Dese exercitii practice și teoretice în minte și pre tabela. —

Exemple ierăsi se voru luă din sfer'a vietiei practice cu privire la impregiurările locali.

Anulu 5 și 6. — Repetirea din anulu precedentu, Scrierea și cetirea numerilor statatori din mai multe cifre. Cunoșcerea numerilor romani, și pre câtu se pôte, și a literelor pascaliei. Impartibilitatea numerilor. Cele 4 operațiuni cu frângerii decimale și vulgare. Velcica practica italiana — Reporturile și proporțiunile. — Regula de trei. — Regula societății simpla. — Dese exercitii practice, mai vertosu în privința mesurilor metrice și a monedelor din patria.

b.) Geometri'a.

În strinsa legatură cu invetiarea aritmetice și deodată cu desemnulu linearu invetiatoriulu va introduce pre elevi și în geometria totu pre bas'a intuițiunei. În cei patru ani dintâi elevii se voru familiarisă cu partile mai usiore, mai generali și mai practice ale geometriei. — Întru tote acestea invetiatoriulu va avé în vedere trebuințele poporulu; poporulu trebuie pus în pozițiune de a poté mesurá, fia cu ochia liberu, fiu cu instrumente geometrice, suprafecele agri-lor și ale altor corpuri. În anii cei dintâi invetiarea unor părți din geometria cade în sfer'a feluritelor exercitii intuitive; în anulu alu 3-lea și alu 4-lea desemnulu linearu are se fia unu auxiliariu alu geometriei. — Geometri'a cá obiectu separat se va propune numai în anulu alu 5-lea și alu 6-lea.

Anulu 5. Cunoșcerea diferitelor linii și numirea lor după pozițiune. Mesurarea linielor drepte. Instrumentele de mesuratu: linialulu, circulu, urm'a, metrulu, decimetrulu etc. Exerciții practice de mesuratu și desemnarea lor. Formele suprafețelor și numirea lor. Desemnarea lor pre tablă și pe hârthia.

Anulu 6. — Repetirea celor din anulu precedentu. — Cunoșcerea diferitelor suprafețe și mesurarea lor, începându cu patru unghiulu. După câtu va fi cu putința se voru face exercitii în mesurarea topografica a unor tîneturi mai mici de prin pregiuru. Cunoșcerea diferitelor corpuri și numirea lor după volumu.

§ 90. Cunoșcintie reali.

Omulu traiesce în lumea reală și din tote părțile e încungiuratu de

obiectele acelei lumi; elu vine în atingere cu aceste obiecte, sustiene după trup, raporturi cu densele și pre unele le și folosesc în favorea sea. Omulu nu se pôte izolá de lume, de realitate, séu de natura. — E dara forte naturalu, cá omulu sa-si cunoșca obiectele lumii de care e încungiuratu, se cunoșca realitatea și natur'a, după câtu, fresce i-o permitu facultățile spirituale și scurtimea vietiei. Dar' omulu nu sustiene raporturi numai cu cele ce se cuprind în spatiu, ci și cu cele ce se petrecu în tempu, adeca cu evenimentele; prin urmare precum are trebuința de a cunoșca obiectele séu lucrurile naturei, asiá trebuie se cunoșca și faptele seversite în tempu din partea omenirii. De aci neaparata necesitate a cunoscintelor reali, pre cari ni-le oferu pre de o parte sciintiele naturali, pe de alta parte geografi'a, istori'a și tote fenomenele vietiei sociale. Studiulu naturei și alu istoriei reveléza omulu la totu pasiulu atotputernici'a Dumnedieșca și decretule provedintiei; pre de alta parte acestu studiu aduce omulu mari și multe folose în acésta vietia. Prin urmare cunoscintele reali nu potu lipsi cu nici unu pretiu din programulu de invetiamentu alu școlorului poporali: din contra, trebuie sa li se consacreză o ingrigire deosebită și conformă cu importanța lor. Sciintiele reali se voru tratá, după impartirea și în modul ce urmédia:

a.) Geografi'a și istori'a.

Anii 1, 2 și 3 În acesti trei ani geografi'a și istori'a nu voru formá unu obiectu de invetiamentu separat, ci se voru propune în legatură cu exercitiile intuitive.

Anulu 4. Se face o repetire generală pre bas'a preparatiunilor din anii trecuti, cu deosebire pre bas'a cercului alu 5-lea de intuițiune din anulu alu 3-lea. După ce elevii 'și voru fi câștigatu cunescintie exacte despre locul natalu și despre tînetulu din pregiuru, voru trece la cunoșcerea altor tîneturi mai departe și treptatu la cunoșcerea patriei întregi! elevii voru fi deprinsi cu orientarea pre mapa în sensu geograficu, (fiscu-matematicu,) politicu și istoricu în genere; cu ocaziunea orientării pre mapa li se va vorbi elevilor despre descălecarearomânului în Daci'a cu referința la întregu poporulu român și la provinciile locuite de densulu. — După cunoșcerea patriei, se va purcede la provinciile învecinate și gradatu la tote tierile monarhiei nôstre, esplicându-se elevilor și sistemulu de guvernare, mai alesu în tierile ce se tînu de corón'a Ungariei. Totu deodată invetiatoriulu va face pre elevi se cunoșca popórele din monarhia, cu deosebire pre cele de subtu corón'a Ungariei, dimpreună cu originea și cu tempulu descăleării lor în aceste provincie.

Anulu 5 și 6. Repetirea celor din anulu precedentu. — Pamentulu cá planeta primaria: form'a și marea lui. Invertirea pamentului în giurulu seu și în giurulu sórelui (anotempurile, zonele și cerculu animalelor.) — Impartirea suprafeței pamentului: uscatu și apa. — Diferitele produse după zone. — Rasele omenesci. — Cele 5 continente, cu muntii și riurile; popórele cele mai notabile, cetățile și capitalele din diferitele staturi în genere.

Europ'a, unde se afla și monarhi'a nôstra, se va tratá mai pre largu și în tota privința mai cu temei; invetiatoriulu sa-si aiba atințiunea tînetita mai alesu asupra tierilor locuite de români, arétandu elevilor, care e originea poporului român și afinitatea lui cu alte popóre. — Cu privire la istori'a universală invetiatoriulu va nasu a dá elevilor notiuni câtu mai lamurite despre principalele popóre și despre faptele lor,

atâtu în evulu vechiu, câtu și în celu mediu; ba pre câtu va fi cu putința sa se estinda și asupra unor evenimente din tempurile mai nôue. În acesti doi ani istori'a se pôte propune în modu sistematicu; la propunerea istoriei univ. începutulu se va face cu istori'a biblica. Deosebita ponderosită se va pune pre istori'a patriei și pre cea natională.

b) Istori'a naturală.

Invetiamentulu istoriei naturale trebuie sa se estinda asupra celor trei remne ale naturei luându din fia-care ceea-ce e mai principalu.

În primii ani elevii se introduc în istori'a naturală prin exercitiile intuitive; dejă începătorii se deprind a numi și a descrie cele mai cunoscute animale domestice și plante din gradina. În anulu alu patrula istori'a naturală începe a se tratá cá obiectu separat în ore deosebite. — Repetindu-se cele cuprinse în cerculu alu 4-lea de intuițiune din anii precedenti de aci încolo se va purcede în modu mai sistematicu; produsele naturei se voru impartii în cele trei remne; se voru arétă caracterele, prin care se deosebesc animalele de plante și plantele de minerale, etc. Mai departe se va tractá despre deosebirea animalelor între sine, după modul de reproducțiune, de vietuire și de nutrire; animale sugătoare: carnivore,

insectivore, plantivore și omnivore; paserile, pescii, amfibiele, insectele și vermii. Aceste din urma numai în trasuri generali. (Va urmá)

Varietăți.

* Necrologu. Bar. S. Sin'a a reposatu în 3 Aprile a. c. la Vien'a, după îndelungate suferințe. Fia-i tierin'a usióra!

* Focu în M. Osiorheiu a fostu în 2 Aprile unu focu infricosiatu, care a mistuit 138 de case.

Nr. 1186/1876.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de medicu scaunale aici, cu care este împreunatu salariulu anual de 300 fl. v. aust. din ajutoru salariale, se escrie prin acésta până la cea mai de aprópe organizare municipale concursu.

Competenții au a-si asterne cererile lor bine instruate până la 26 Aprile a. c. la subscrisulu oficiolatu scaunale. Doctorii de medicina voru avé preferința.

Oficiolatu scaunale,

Mercurea în 9 Aprile 1876.

(L. S.) Macelariu
(3—3) (L. S.) Trónca.

Maiestatea Sea imp. și reg. Apostolica

a binevoitu a ordiná deschiderea

Loteriei de statu filantropice a XVII

spre

scopuri civile pentru partea de dincóce a imperiului și a dispune

cá venitul curatu alu acestei loterii sa se dedice

Comitetului provincialu din Salzburg

spre scopulu

fundării unui institutu de copii lepadati,

iera restulu intemplatoriu în părți drepte

Asociatiunei vieneze de castigu pentru femei

și

fundului de copii lepadati din Austri'a de josu.

Conformu acestui ordinu prea inaitu deschide directiunea i. r. a veniturilor de loteria acésta

Loteria de statu filantropica

ale cărei'a cartiguri constau după planulu de jocu laolalta din

220,000 fiorini nominalu

Acésta loteria osebitu de bine dotata, împreunata cu avantajie extraordinari contine

5272 de nimeritori,

și anume:

1 nimeritoriu de frunte cu	80,000 fl.	} Renta de harthia cu interese dela 1 Maiu 1876.
1 " " " "	15,000 "	
1 " " " "	15,000 "	
20 nimeritori câte cu	1.090 "	
100 " " " "	100 "	} nominalu,
50 " in sorti de creditu câte cu 100	" "	
100 " " " de ai comunei Vien'a (de premii) câte cu	100 "	" "
1500 castiguri de seria in sorti de ai urbei Salzburg câte cu	20 "	" "
1000 castiguri de serii in numerariu câte cu	20 "	" "
2500 castiguri de serii in numerariu câte cu	10 "	" "

Sortirea va urmá nerevocabilu în 4 Maiu 1876.

Sortiulu costa 2 fl. 50 cr. val. austr.

Dela directiunea i. r. austr. a veniturilor de loteria.

Carol Latour de Thormburg,

Atari sorti se potu capetá în Vien'a la despartimentulu loteriei de statu pentru filantropice alu directiunei i. r. a veniturilor de loteria în urbe, Riemergasse Nr. 7 Jacoberhof, și anume atâtu câte unulu, câtu și în partii, séu și prin scrisori pre lângă delaturarea sumei decadietóre. Asemenea se potu capetá în Vien'a; la tote colecturile de loteria i. r. și în traficele de tabacu i. r.; în tierile i. r. si r. ale Ungariei: la tote oficele de loto și la toti colectantii de loto, la oficele de dare și de posta, la traficantii de tabacu, la oficele statiunilor căilor ferate și ale navigatiunei de vaporu, precum și la cele-lalte organe de vendierea sortiloru, ce suntu asiediate în urbile și locurile cele mai însemnate ale imperiului.